

ДЕТЕРМІНАЦІЯ ПРИБЕРЕЖНИХ ТЕРИТОРІЙ ЯК ОБ'ЄКТА РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

©2020 ДУБ А. Р.

УДК 332.14

JEL: R58

Дуб А. Р. Детермінація прибережних територій як об'єкта реалізації державної регіональної політики в Україні

Формування нової державної регіональної політики в Україні на засадах поєднання галузевого та територіального підходів вимагає осмислення функціонального спрямування територій. Ключовим моментом при цьому виступає типологізація територій України за функціональною ознакою, їх окреслення та конкретизація для цілей державної політики. Мета статті – конкретизувати та запропонувати визначення прибережних територій для цілей державної політики регіонального розвитку на основі аналізу напрацювань вітчизняних науковців, а також чинного законодавства Європейського Союзу та України. Проведений нами аналіз засвідчив, що чинна правова база України не регламентує всі типи територій, на які скерована державна політика регіонального розвитку. До таких територій, зокрема, належать прибережні території. У ході дослідження розкрито методологію типологізації прибережних територій в Європейському Союзі; проведено аналіз виокремлення прибережних територій вітчизняними науковцями; здійснено критичний огляд українського законодавства на предмет трактування понять, пов'язаних з прибережними територіями. Виокремлено, обґрунтовано та запропоновано дефініції «прибережні території» та «прибережна територіальна громада» для цілей державної політики регіонального розвитку України з урахуванням змін, внесених реформою децентралізації.

Ключові слова: прибережна територія, децентралізація, регіон, район, територіальна громада, політика регіонального розвитку.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-9-99-106>

Табл.: 1. **Бібл.:** 19.

Дуб Андрій Романович – кандидат економічних наук, доцент, старший науковий співробітник відділу регіональної фінансової політики, Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України (вул. Козельницька, 4, Львів, 79026, Україна)

E-mail: oak_an@ukr.net

ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-6377-1556>

UDC 332.14

JEL: R58

Dub A. R. Determination of Coastal Territories as an Object of Implementation of the State Regional Policy in Ukraine

The formation of a new State regional policy in Ukraine on the basis of a combination of both the sectoral and the territorial approach requires comprehension of the functional direction of territories. The key point at that is a typologization of the territories of Ukraine on a functional basis, their delineation and concretization for the purposes of the State policy. The article is aimed at specifying and proposing the definition of coastal territories for the purposes of the State policy of regional development on the basis of an analysis of the achievements by domestic scholars, as well as the current legislation of both the European Union and Ukraine. The analysis, carried out by the author, showed that the current legal framework of Ukraine does not regulate all types of territories to which the State policy of regional development is directed. Such territories, in particular, include coastal territories. In the course of research, the methodology of typologization of coastal territories in the European Union is disclosed; an analysis of the segregating coastal territories by domestic scientists is carried out; a critical review of Ukrainian legislation on the interpretation of the concepts related to coastal territories is accomplished. The definitions of «coastal territories» and «coastal territorial community» are substantiated and suggested for the purposes of the State policy of regional development of Ukraine, taking into account the changes introduced by the decentralization reform.

Keywords: coastal territory, decentralization, region, district, territorial community, regional development policy.

Tabl.: 1. **Bibl.:** 19.

Dub Andrii R. – PhD (Economics), Associate Professor, Senior Research Fellow of the Department of Regional Financial Policy, Institute of Regional Research named after M. I. Dolishniy of the NAS of Ukraine (4 Kozelnytska Str., Lviv, 79026, Ukraine)

E-mail: oak_an@ukr.net

ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-6377-1556>

Зміщення акцентів у формуванні державної регіональної політики в Україні в найближчій перспективі із поєднання суто галузевого та територіального підходів має на меті підвищити конкурентоспроможність регіонів та, зокрема, їх частин на основі використан-

ня внутрішнього потенціалу, сприяти усуненню міжрегіональних і внутрішньорегіональних диспропорцій у розвитку. Своєю чергою, такі зміни передбачають необхідність типологізації територій за їх функціональним спрямуванням, як це прийнято в Європейському Союзі.

Конкретизація типів територій України за функціональною ознакою обумовлена також розумінням того, які території можуть отримати фінансові ресурси від держави для підтримки та стимулювання свого розвитку за відповідними державними програмами.

Однак сьогодні ще не всі типи територій за функціональною ознакою чітко окреслені у вітчизняному законодавстві. До них, зокрема, належать прибережні території. Особливо загострює питання ідентифікації прибережних територій прийнята урядом Державна стратегія регіонального розвитку на 2021–2027 роки [1]. У ній передбачено державне сприяння розвитку прибережних територій, але не конкретизовано, які ж саме території віднесено до даного функціонального типу. Дещо ускладнює процес ідентифікації прибережних територій реформа децентралізації, яка «перекроїла» адміністративні райони. Тому дане дослідження є своєчасним та актуальним.

Питання визначення дефініцій «прибережна (приморська) територія» та «приморський регіон» неодноразово піднімали у своїх працях українські науковці [2; 3]. Наведемо основні з них. Так, М. Волосюк та Ю. Жигалкін стоять на позиції, що «приморська територія – це обмежена частина суші з притаманними їй природними та антропогенними ресурсами, географічним положенням та іншими економічними, політичними та військовими характеристиками, що є об'єктом конкретної діяльності та дослідження». При цьому увага акцентується на морегосподарському комплексі, який визначає економічну особливість приморської території [2]. Дане трактування має економічне забарвлення, проте для цілей державного управління є доволі розмитим (відсутня конкретизація, яка саме територія належить до приморської, яка її протяжність тощо).

Трактування поняття «приморські регіони» наводять науковці Національного інституту стратегічних досліджень [3]. Під приморськими регіонами вони розуміють адміністративно-територіальні одиниці, які безпосередньо або опосередковано (через акваторії лиманів) прилягають до узбережжя Чорного та Азовського морів. До приморських регіонів України належать Автономна Республіка Крим і м. Севастополь, Одеська, Миколаївська, Херсонська, Запорізька та Донецька області. Для цілей державного управління було запропоновано в межах приморських регіо-

нів виділяти приморські мікрорегіони (тобто, райони, міста обласного значення (а в сучасних умовах до них належатимуть ще й територіальні громади), які розташовані від морів щонайбільше на 50–60 км), в яких проживає 38,4% населення цих регіонів та 11% населення України [3]. Даний підхід, власне, конкретизує межі приморських регіонів та мікрорегіонів і частково враховує демографічні показники (в частині кількості населення). Однак реформа децентралізації, яка зумовила переформатування районів (у напрямі їх укрупнення), наштовхує на нові запитання, зокрема: чи відносити до приморських райони, які мають вихід до моря, але протяжність яких углуб країни сягає понад 50 км, чи приморськими вважати лише окремі адміністративно-територіальні одиниці в межах цих районів? З огляду на вищевикладене та для заповнення зазначених прогалів і проведено дане дослідження.

Мета роботи – конкретизувати та запропонувати визначення прибережних територій для цілей державної політики регіонального розвитку на основі аналізу напрацювань вітчизняних науковців, а також чинного законодавства Європейського Союзу та України.

Територіям узбережжя Чорного та Азовського морів, тобто прибережним (приморським) територіям¹ України, притаманні певні соціально-економічні особливості, які в комплексі формують у них конкурентні переваги порівняно з іншими територіями країни. Серед них [4; 5]: вихід до моря, що обумовлює розвиток морегосподарського комплексу (зокрема, суб'єктів господарювання, розташованих у безпосередній близькості до моря і діяльність яких пов'язана з використанням ресурсів моря), а також суміжних галузей; наявність потенціалу для розвитку сфери туризму та рекреації на морському узбережжі; наявність енергетичних корисних копалин (нафти та природного газу) на шельфі Чорного моря в територіальних водах України, а також потенціалу для розвитку малої енергетики з відновлювальних джерел енергії тощо.

Характерними для прибережних територій України є й проблеми, які вимагають державного втручання та підтримки задля їх вирішення та

¹ Термін «приморська» є власною назвою однієї з територіальних громад Запорізької області, тому для уникнення плутанини пропонуємо використовувати термін «прибережна».

розвитку зазначених територій. Серед них: незадовільний екологічний стан у басейнах Чорного та Азовського морів; відсутність комплексного підходу до розвитку туристично-рекреаційної сфери; неврахування інклюзивності у функціонуванні сфери туризму та рекреації; недостатня впорядкованість забудови узбережжя та прилеглих територій; незадовільний стан розвитку марикультури на екологічно безпечних засадах тощо.

Реалізація завдань регіональної політики в частині підтримки прибережних територій у басейнах Чорного та Азовського морів обумовлює необхідність чіткого визначення, які саме території можна віднести до прибережних, тобто тих, які будуть об'єктом реалізації державної регіональної політики.

Виходячи з проєвропейського вектора України та відповідно до Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом [6] національна статистична система повинна бути гармонізована з європейськими нормами та стандартами. Це обумовлює вивчення та врахування методології ЄС при визначенні функціональних територій (у тому числі прибережних територій) в Україні як для цілей статистики, так і для вироблення державної політики регіонального розвитку.

У Європейському Союзі, для отримання зіставних і порівнюваних даних та розповсюдження гармонізованої регіональної статистики в розрізі територій ЄС, які (дані) в подальшому використовують для розробки політики розвитку регіонів ЄС, Євростатом розроблено методологічний посібник з територіальної типологізації [7] на основі Регламенту (ЄС) № 1059/2003 щодо територіальних типологій [8]. Відповідно до наведеної в ньому методології типологізація території ЄС (у тому числі прибережних територій) здійснюється за двома основними підходами: локальним (для формування порівнюваних статистичних даних на місцевому рівні) та регіональним (для формування статистичної бази за рівнями територіального поділу NUTS²). В основі локальної типологізації лежать місцеві (локаль-

² Номенклатура територіальних одиниць для статистики (NUTS) – це географічна класифікація, що поділяє територію ЄС на регіони на трьох різних рівнях – NUTS рівень 1, рівень 2 і рівень 3 (від більших (рівень 1), таких як країни, до менших територіальних одиниць (рівень 3), якими здебільшого є базові адміністративно-територіальні одиниці або їх частини).

ні) адміністративні одиниці (гміни в Польщі, комуни у Франції тощо). Регіональна типологізація ґрунтується на регіональному поділі території країн – членів ЄС за географічними районами на субнаціональному рівні на основі номенклатури територіальних одиниць для статистики третього рівня (NUTS 3).

Згідно із зазначеною методологією прибережні території в ЄС поділяються на прибережні та неприбережні райони (за локальною типологізацією) та на прибережні та неприбережні регіони (за регіональною типологізацією).

Прибережними районами є локальні адміністративні одиниці, які або безпосередньо межують з узбережжям (лінією, де вода і суша зустрічаються³), або наближені до узбережжя (щонайменше 50% території яких перебуває на відстані 10 км від узбережжя). Решта адміністративних одиниць країн – членів ЄС кваліфікуються як неприбережні райони.

До прибережних регіонів в Європейському Союзі відносять три групи регіонів: 1) ті, що межують із узбережжям; 2) ті, в яких понад 50% населення проживає в межах 50 км від узбережжя; 3) ті, які віддалені від моря, але мають сильний морський вплив (вплив морегосподарського комплексу) – регіон Гамбург, який має порт і легкий доступ для великих суден по ріці Ельба. Якщо регіони першої та третьої груп визначити доволі легко, то для визначення частки населення, яке проживає на відстані 50 км від узбережжя, для віднесення регіонів другої групи до приморських використовують співвідношення (визначене у відсотках) кількості мешканців, які проживають в осередках (клітинках) розміром 1 км² сітки населення⁴, розташованих у межах 50 км від узбережжя, до кількості мешканців, які проживають у відповідному регіоні NUTS 3. Усі інші регіони, які не підпадають під жодну із трьох зазначених груп прибережних регіонів, кваліфікуються як неприбережні регіони [7].

³ Встановлено на основі прийнятого Європейською Комісією в 1999 р. гармонізованого визначення середнього припливу.

⁴ Сітка населення – це умовна решітка, яка складається з осередків (клітинок) сітки розміром 1 км², що покривають усю територію ЄС, для цілей збору інформації про кількість мешканців у кожному осередку. Сітка населення стабільна протягом часу, не залежить від змін адміністративних меж і може використовуватися для просторового агрегування та зіставлення даних різних територій.

Типологізація прибережних територій ЄС за як за локальним, так і за регіональним підходами є законодавче врегульованою, на відміну, наприклад, від прикордонних чи гірських територій в Європейському Союзі.

В українському законодавстві, на відміну від законодавства ЄС, відсутнє трактування поняття «прибережні (приморські) території», що спричиняє перешкоди для розробки ефективної державної політики їх розвитку. Однак кілька дефініцій, напряду пов'язаних із прибережними територіями, у вітчизняній нормативно-правовій базі все ж присутні. Зокрема: прибережна смуга морів, прибережна захисна смуга, приморський регіон, макрорегіон «Азов-Чорне море».

Поняття «прибережна смуга морів» трактує Концепція охорони та відтворення навколишнього природного середовища Азовського та Чорного морів [9] та Загальнодержавна програма охорони та відтворення довкілля Азовського та Чорного морів [10]. Відповідно до зазначених документів прибережна смуга морів (смуга прибережна) – це зона контакту суші з морем, включаючи природні комплекси як берега, так і прилеглої морської акваторії. Дане трактування запозичене із визначення Світового банку за редакцією проекту Європейського кодексу поводження щодо прибережних смуг морів від 14 жовтня 1997 р. [9]. У Концепції охорони та відтворення навколишнього природного середовища Азовського та Чорного морів також зазначено, що межі прибережної смуги морів встановлюються країнами по-різному, виходячи із адміністративних міркувань та управлінських цілей. При цьому вони можуть не збігатися з межами адміністративно-територіальних одиниць. Однак у жодному із двох вищевказаних документів межі чи ширина прибережної смуги морів в Україні чітко не визначені.

У Водному кодексі України закріплено поняття «прибережна захисна смуга», якою є частина водоохоронної зони відповідної ширини вздовж річки, моря, навколо водойм, на якій встановлено більш суворий режим господарської діяльності, ніж на решті території водоохоронної зони (природоохоронної території господарської діяльності) [11]. Для цілей управління розвитком територій Земельним кодексом України [12] встановлено мінімальну ширину прибережної захисної смуги уздовж морів та навколо

морських заток і лиманів. Вона не може бути меншою 2 кілометрів від урізу води (берегової лінії). Конкретні ж межі прибережної захисної смуги встановлюються за окремими проектами землеустрою та зазначаються в документації із землеустрою, кадастрових планах земельних ділянок, а також у містобудівній документації [12]. Таким чином, вказані документи регламентують прибережну територію для цілей захисту довкілля та управління природоохоронною діяльністю. Проте мова йде лише про незначну частину прибережної території, яка максимально наближена до моря. Решта ж прибережних територій, які відчувають суттєвий вплив моря (перш за все, економічний), – не регламентовані.

У Морській доктрині України на період до 2035 року [13] зазначено, що метою державної морської політики, з-поміж іншого, є сталий розвиток приморських регіонів. Однак самої дефініції приморського чи прибережного регіону не надано. Найімовірніше, говорячи про приморські регіони, урядовці мають на увазі територію областей, які безпосередньо дотичні до берегової лінії. Але доволі нелогічно вважати територію всієї області приморською територією, оскільки вона надто далеко простягається від морського узбережжя вглиб країни, і вплив морегосподарського комплексу, який здебільшого домінує на прибережних територіях, може бути знівельований, скажімо, агропромисловим комплексом.

Щ є одним документом, в якому згадано «приморські регіони», «прибережні райони» та «приморські території», є Державна стратегія регіонального розвитку на 2021–2027 роки [1]. Однак визначення цих дефініцій у ній не наведено. Натомість серед типів територій, які потребують державної підтримки їхнього розвитку, виокремлено макрорегіон «Азов-Чорне море». До цього макрорегіону віднесено частину території України, яка прилягає до морського узбережжя або узбережжя морських заток і лиманів (далі – морського узбережжя) у межах 30-кілометрової доступності [1]. Тобто, Кабінет Міністрів України до макрорегіону «Азов-Чорне море» (де-факто до прибережних територій) відносить лише територію адміністративно-територіальних одиниць (районів та міст обласного значення), які безпосередньо прилягають до морського узбережжя [14], на відміну від методології визначення прибережних територій, яку застосовують в Європейському

Союзи, де прибережними вважають також і територію регіонів, які віддалені від морського узбережжя на певну відстань і не мають виходу до моря, але більшість мешканців в яких проживають в частині регіону, наближеній до морського узбережжя. Виокремлення прибережних територій, які віднесені до макрорегіону «Азов-Чорне море», відбувалося на основі матеріалів Схеми планування території узбережжя Чорного та Азовського морів, проекту виконаного ДП «ДІ-ПРОМІСТО» у 2004–2006 рр. [14]. У результаті 30-кілометрова зона макрорегіону «Азов-Чорне море» збігалася зі старими районами, які існували до реформи децентралізації та були значно меншими, ніж нові, утворені в результаті проведення реформи. Останнє, своєю чергою, актуалізує проблему визначення поняття «прибережна територія», вимагає чіткої конкретизації, які саме території входять до макрорегіону «Азов-Чорне море» (тобто, є прибережними) і можуть у майбутньому розраховувати на державну підтримку свого розвитку за відповідною функціональною ознакою (прибережного регіону).

Таким чином, можна констатувати, що для визначення прибережних територій для цілей державної політики, скерованої на стимулювання їхнього розвитку, закладено критерії дотичності до берегової лінії та протяжності углиб країни на 30 км. При цьому цілковито проігноровано критерії, пов'язані із розселенням населення, які використовують в ЄС. Серед імовірних причин можна назвати дві: 1) відсутність в Україні розробленої та впровадженої сітки населення, яку застосовують в ЄС для визначення заселення території площею 1 км²; 2) дані наукових досліджень [15], які вказують на те, що для прибережних районів характерна підвищена густина населення, особливо із наближенням до узбережжя (наприклад, в Одеській області понад 70% населення проживає в прибережній смузі). Саме останнє могло стати підґрунтям до закріплення урядовцями протяжності території макрорегіону «Азов-Чорне море» на 30 км углиб країни.

З огляду на викладене вище, вважаємо за доцільне конкретизувати та затвердити на офіційному рівні поняття «прибережна територія» та «прибережна територіальна громада».

Визначення дефініції «прибережна територія» для цілей державної регіональної політики, закладеної в затвердженій Кабінетом Міністрів України Державній стратегії регіонального роз-

витку на 2021–2027 роки [1] (далі – Стратегія), потребує розуміння кількох важливих моментів:

- 1) регіонами в Україні прийнято вважати територію Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва та Севастополя [16]. А макрорегіоном – частину території України у складі декількох регіонів чи їх частин, об'єднаних за спільними ознаками, яким притаманні спільні проблеми розвитку, в межах якої реалізуються спеціальні для цієї території програми регіонального розвитку [16]. Виходячи з цього, до макрорегіону «Азов-Чорне море» входять території прибережних районів як частини приморських регіонів України (Одеської, Миколаївської, Херсонської, Запорізької, Донецької областей та АР Крим). Необхідно відзначити, що більшість території прибережних районів до 2020 р. перебувала в межах 30-кілометрової доступності від морського узбережжя, навіть незважаючи на протяжність території цих районів углиб країни на відстань понад 30 км. Тобто, територію прибережних районів та міст обласного значення для цілей державної політики регіонального розвитку можна було б визначити як прибережну територію. Однак,
- 2) у результаті реформи децентралізації райони було переформатовано, збільшилися їх територія та протяжність углиб країни. Проаналізувавши нові прибережні райони (райони, які межують з морським узбережжям), які б мали увійти до макрорегіону «Азов-Чорне море», на предмет їхньої протяжності вглиб країни (табл. 1), можна побачити, що протяжність більшості з них перевищує не лише 30 км від морського узбережжя (як закладено в Стратегії), але й 50 км (як прийнято в ЄС). Виходячи з цього, ототожнювати територію прибережного району, яка простягається на 70 чи 100 км від узбережжя углиб країни, із прибереженою територією – нелогічно (особливо, зважаючи на 30-кілометрову зону доступності до морського узбережжя, закладену в Стратегії);
- 3) оскільки всю територію нових прибережних районів не можна вважати прибережною територією і, відповідно, не можна відносити до макрорегіону «Азов-Чорне море», доцільно окреслити її частину, яка

Адміністративно-територіальні одиниці субрегіонального рівня України, які мають вихід до моря (відповідно до Постанови ВРУ № 3650 «Про утворення та ліквідацію районів» від 17.07.2020 р.)

Область	Район	Кількість населення, тис. осіб (за даними Держстату, станом на 01.01.2020 р.)	Протяжність вглиб країни (найдовша точка від узбережжя), км
Одеська	Ізмаїльський	206,2	109
Одеська	Білгород-Дністровський	201,4	36
Одеська	Одеський	1375,9	32
Миколаївська	Миколаївський	656,3	80
Херсонська	Херсонський	464,4	69
Херсонська	Скадовський	127	45
Херсонська	Генічеський	122,4	103
Запорізька	Мелітопольський	286,6	80
Запорізька	Бердянський	183,9	75
Донецька	Маріупольський	521,1	48
Донецька	Кальміуський	122,6	64

Джерело: складено та розраховано на основі [17; 18].

б підпадала під визначення прибережної території. З огляду на те, що територія старих прибережних районів, на основі яких розробляли Стратегію, сьогодні практично відповідає території одного-двох прошарків територіальних громад від морського узбережжя, доцільно буде саме цю територію вважати прибережною.

Вищевикладені міркування дозволяють окреслити прибережну територію, яка стане об'єктом державної регіональної політики та увійде до макрорегіону «Азов-Чорне море». Пропонуємо під поняттям «прибережна територія» розуміти територію першого від морського узбережжя та узбережжя морських заток і лиманів прошарку територіальних громад, а також територію другого від морського узбережжя та узбережжя морських заток і лиманів прошарку територіальних громад, якщо її частина перебуває в межах 30-кілометрової доступності до відповідного узбережжя. При цьому слід чітко усвідомлювати, що означена нами прибережна територія охоплює землі не лише комунальної, але й державної та приватної власності, які фізично розміщені в межах територіальної громади.

Перший від морського узбережжя та узбережжя морських заток і лиманів прошарок територіальних громад пропонуємо означити як *прибережні територіальні громади*. Тобто,

прибережна територіальна громада – це територіальна громада, яка безпосередньо межує з морським узбережжям і узбережжям морських заток і лиманів. На відміну від локальної типологізації, яку використовують в Європейському Союзі для визначення прибережних місцевих адміністративних одиниць, в Україні до прибережних пропонуємо відносити лише ті територіальні громади, які межують з узбережжям, оскільки протяжність углиб країни практично всіх проектних територіальних громад [18], які межують з морським узбережжям, в Одеській, Миколаївській, Херсонській, Запорізькій та Донецькій областях⁵, перевищує 10 км. Останнє нівелює потребу відносити до прибережних територіальні громади, які не мають виходу до моря, як це прийнято в ЄС.

ВИСНОВКИ

Враховуючи методологію територіальної типологізації ЄС, а також для вироблення політики стимулювання розвитку регіонів в Україні, зокрема тих, які розташовані в макрорегіоні «Азов-Чорне море», пропонується:

1) окреслити та конкретизувати об'єкти державної регіональної політики шляхом визначення Кабінетом Міністрів України в норма-

⁵ Російська окупація тимчасово унеможлиблює об'єднання територіальних громад у АР Крим.

тивно-правових актах щодо механізмів реалізації державної стратегії регіонального розвитку «прибережної території» як території першого від морського узбережжя та узбережжя морських заток і лиманів прошарку територіальних громад, а також території другого від морського узбережжя та узбережжя морських заток і лиманів прошарку територіальних громад, якщо частина останньої перебуває в межах 30-кілометрової доступності до відповідного узбережжя;

2) доповнити статтю 1 Закону України «Про стимулювання розвитку регіонів» [19] визначенням дефініції «прибережна територіальна громада» як територіальна громада, яка безпосередньо межує з морським узбережжям та узбережжям морських заток і лиманів. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021–2027 роки» від 5 серпня 2020 р. № 695. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-п#Text>
2. Волосюк М. В., Жигалкін Ю. О. Державна політика регіонального розвитку приморських територій. *Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу «Києво-Могилянська академія»]. Серія «Економіка»*. 2015. Т. 265. Вип. 253. С. 83–87. URL: <http://economy.chdu.edu.ua/article/view/108162/103154>
3. Механізми формування регіональних пріоритетів розвитку. Київ : НІСД, 2013. 88 с. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2014-01/reg_prioritetu.pdf
4. Михайлюк О. Механізм активізації внутрішнього потенціалу розвитку приморських регіонів України. *Науковий вісник [Одеського національного економічного університету]*. 2014. № 2. С. 142–155.
5. Филипенко А. О., Михайлюк О. Л., Сербіна Ю. В. Шляхи підвищення конкурентоспроможності приморських регіонів України : аналітична доповідь // Матеріали «круглого столу» (м. Одеса, 27 червня 2013 р.). Одеса : Фенікс, 2013. 162 с.
6. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони : ратифіковано Законом від 16.09.2014 р. № 1678-VII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#top
7. Methodological manual on territorial typologies. 2018 edition. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/9507230/KS-GQ-18-008-EN-N.pdf>
8. Regulation (EU) 2017/2391 of the European Parliament and of the Council of 12 December 2017 amending Regulation (EC) No 1059/2003 as regards the territorial typologies (Tercet). OJ L 350,

- 29.12.2017, p. 1–6 (BG, ES, CS, DA, DE, ET, EL, EN, FR, GA, HR, IT, LV, LT, HU, MT, NL, PL, PT, RO, SK, SL, FI, SV). URL: <http://data.europa.eu/eli/reg/2017/2391/oj>
9. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Концепції охорони та відтворення навколишнього природного середовища Азовського і Чорного морів» від 10 липня 1998 р. № 1057. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1057-98-%D0%BF/conv#Text>
 10. Закон України «Про затвердження Загальнодержавної програми охорони та відтворення довкілля Азовського і Чорного морів» від 22 березня 2001 р. № 2333-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2333-14/conv#Text>
 11. Водний кодекс України від 6 червня 1995 р. № 213/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-вр/conv#Text>
 12. Земельний кодекс України від 25 жовтня 2001 р. № 2768-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#top>
 13. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Морської доктрини України на період до 2035 року» від 7 жовтня 2009 р. № 1307. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1307-2009-п#Text>
 14. Проект постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2027 року». URL: <https://www.minregion.gov.ua/base-law/grom-convers/elektronni-konsultatsiyi-z-gromadskistyuu/proekt-postanovi-kabinetu-ministriv-ukrayini-pro-zatverdzhennya-derzhavnoyi-strategiyi-regionalnogo-rozvitku-na-period-do-2027-roku/>
 15. Карамушка В. І. Просторове планування розвитку прибережної смуги морів України. Одеса, 2009. 55 с.
 16. Закон України «Про засади державної регіональної політики» від 5 лютого 2015 р. № 156-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19#Text>
 17. Функціональні типи територій, які потребують державної підтримки. URL: <https://www.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=3cb1d5b652d24f2cb7d35cb9e5761ddd>
 18. Геопортал адміністративно-територіального устрою України. URL: <https://atu.gki.com.ua/ua/karta#map=8//46.09609080214316//33.41766357421876&layer=8906587201596708-1,100//7376316114267884-0,100//8977813008084459-0,100//2368225271569450029-1,100//8912201193221416-0,100//1663268491475552078-0,100&&action=info-7376316114267884,50>
 19. Закон України «Про стимулювання розвитку регіонів» від 8 вересня 2005 р. № 2850-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2850-15#Text>

REFERENCES

“Funktsionalni typy terytorii, yakі potrebuut derzhavnoi pidtrymky” [Functional Types of Territories That

- Need State Support]. <https://www.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=3cb1d5b652d24f2cb7d35cb9e5761ddd>
- Fylypenko, A. O., Mykhailiuk, O. L., and Serbina, Yu. V. "Shliakhy pidvyshchennia konkurentospromozhnosti prymorskykh rehioniv Ukrainy : analitychna dopovid" [Ways to Increase the Competitiveness of Coastal Regions of Ukraine: An Analytical Report]. Materialy «kruhloho stolu». Odesa: Feniks, 2013.
- "Geoportal administratyvno-terytorialnoho ustroiu Ukrainy" [Geoportal of the Administrative-territorial Structure of Ukraine]. <https://atu.gki.com.ua/ua/karta#map=8//46.09609080214316//33.41766357421876&layer=8906587201596708-1,100//7376316114267884-0,100//89777813008084459-0,100//2368225271569450029-1,100//8912201193221416-0,100//1663268491475552078-0,100&action=info-7376316114267884,50>
- Karamushka, V. I. *Prostorove planuvannia rozvytku pryberezhnoi smuhy moriv Ukrainy* [Spatial Planning of the Development of the Coastal Strip of the Seas of Ukraine]. Odesa, 2009.
- [Legal Act of Ukraine] (1995). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-вп/conv#Text>
- [Legal Act of Ukraine] (1998). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1057-98-%D0%BF/conv#Text>
- [Legal Act of Ukraine] (2001). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2333-14/conv#Text>
- [Legal Act of Ukraine] (2001). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#top>
- [Legal Act of Ukraine] (2005). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2850-15#Text>
- [Legal Act of Ukraine] (2009). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1307-2009-н#Text>
- [Legal Act of Ukraine] (2014). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#top
- [Legal Act of Ukraine] (2015). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19#Text>
- [Legal Act of Ukraine] (2020). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-н#Text>
- "Mekhanizmy formuvannia rehionalnykh priorytetiv rozvytku" [Mechanisms for Forming Regional Development Priorities]. Kyiv : NISD, 2013. https://niss.gov.ua/sites/default/files/2014-01/reg_prioritetu.pdf
- "Methodological manual on territorial typologies. 2018 edition". <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/9507230/KS-GQ-18-008-EN-N.pdf>
- Mykhailiuk, O. "Mekhanizm aktyvizatsii vnutrishnyoho potentsialu rozvytku prymorskykh rehioniv Ukrainy" [Mechanisms to Promote the Development of Domestic Capacity Coastal Regions]. *Naukovi visnyk [Odeskoho natsionalnoho ekonomichnoho universytetu]*, no. 2 (2014): 142-155.
- "Proiekt postanovy Kabinetu Ministriv Ukrainy «Pro zatverdzhennia Derzhavnoi stratehii rehionalnoho rozvytku na period do 2027 roku»" [Draft Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine "On Approval of the State Strategy for Regional Development until 2027"]. <https://www.minregion.gov.ua/base-law/grom-convers/elektronni-konsultatsiyiz-gromadskistyuproekt-postanovi-kabinetu-ministriv-ukrayini-pro-zatverdzhennya-derzhavnoyistrategiyi-regionalnogo-rozvitku-na-period-do-2027-roku/>
- "Regulation (EU) 2017/2391 of the European Parliament and of the Council of 12 December 2017 amending Regulation (EC) No 1059/2003 as regards the territorial typologies (Tercet). OJ L 350, 29.12.2017, p. 1-6 (BG, ES, CS, DA, DE, ET, EL, EN, FR, GA, HR, IT, LV, LT, HU, MT, NL, PL, PT, RO, SK, SL, FI, SV)". <http://data.europa.eu/eli/reg/2017/2391/oj>
- Volosiuk, M. V., and Zhyhalkin, Yu. O. "Derzhavna polityka rehionalnoho rozvytku prymorskykh terytorii" [The State Policy of Regional Development of Coastal Areas]. *Naukovi pratsi [Chornomorskoho derzhavnoho universytetu imeni Petra Mohyly kompleksu «Kyievo-Mohylianska akademiiia»]*. Serriia «Ekonomika». 2015. <http://economy.chdu.edu.ua/article/view/108162/103154>